

József Attila furcsa kiközösítése

2019 április 22. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

2

Átlag: 2 (1 szavazat)

Mérték

„Mától kezdve lövünk!”

Nem irigyeltem meg Majakovszkij halhatatlan poémáját (Beszélgetés Lenin elvtárral), versírásra sem vetemedem, egyszer? prózában szeretnék csak beszámolni egy egykor volt hazai f?elvtárral, Marosán Györggyel közel negyven éve folytatott beszélgetéseimről. Bármily furcsa, els?sorban irodalomról, azon belül is József Attiláról lesz szó az alábbiakban – egy kis mozgalmi kortörténetbe ágyazva.

A fiatalabbak kedvéért el kell mondanom, hogy Marosán György hosszabb ideig élet-halál ura volt, különösen az ötvenhatos forradalom és szabadságharc után. („Mától kezdve lövünk!”) A kommunista restauráció legkeményebb alakja, a mozgalom ökle, ki mindig „oda sújt, ahova köll”. Kádár helyettese, a budapesti pártbizottság titkára és államminiszter. Az enyhülés kezdetekor, '62 után azonban személye már egyre kellemetlenebb a vezetésnek, s lassan-lassan kivonták vagy kihagyták mindenből.

A sért?dött Marosán 1965-ben maga lépett ki az MSZMP-ből. Az ötvenes évei vége felé járó, de ereje teljében lévő sportos férfiú – igaz, csak átmenetileg – szenvedélyeinek hódolt: könyveket írt, naponta járt úszni a Margit-szigetre, és énekelt. Ez utóbbi elfoglaltságot évtizedekig gyakorolta a vasasszakszervezet énekkarában. A nyolcvanas évek elején egy ideig sajtósa voltam a Bartók Béla Nemzetközi Kórusversenynek. Akkoriban a kontinens három legrangosabb versenye között tartották számon a debrecenit. Az el?készít? megbeszélésektől kezdve a díjátadásig minden eseményen részt vettem, s nemcsak a külföldi és a hazai sajtó munkatársaival kellett kapcsolatot tartanom, hanem egyéb feladatokkal is megbízott Gulyás György, a kórusverseny megálmodója, egyben a zs?ri elnöke.

Egyik ilyen feladatomból volt foglalkozni Marosán elvtárral. Nevezett többször megtisztelte már jelenlétével a kórusversenyt, ám ez alkalommal úgy gondolta, hogy mint „szakmabéli”, véleményt is nyilváníthat. Az Aranybika Bartók-termének karzatán munkálkodó nemzetközi testület nagytekintély? tagjai el sem tudták képzelni, hogy ki lehet ez a rendez?k által körül udvarolt, elegáns férfiú, aki ily vehemensen nyilvánít megfellebbezhetetlen véleményt. Gulyás György ekkor bízott meg a feladattal, hogy foglalkozzam már Marosán elvtárral, kössöm le valamivel a figyelmét, s vigyem el bárhová, csak ne zavarja tovább a zs?ri munkáját.

Marosán er?s dohányos volt, gyakran gyújtott rá, s mivel akkoriban én is hódoltam e szenvedélynek, engedélyt kérve, csatlakoztam hozzá a dohányzóban. Bár már látott a zs?ri körül forgolódni, bemutatkoztam: ki vagyok, mi vagyok, s mivel foglalkozom. Hogy ott tartsam, id? telve rákérdeztem: igaz-e, hogy Marosán elvtárs személyesen ismerte kedves költ?met, József Attilát? Nagyon rátapinthagtam az egyik gyöngye pontjára, mert ettől kezdve már csak hallgatnom kellett. Mondta magától az érdekesnél érdekesebb történeteket Attiláról, a n?véreiről meg a korabeli mozgalmárokról. Ajánlotta, hogy menjünk le inkább a f?térre, ott addig füstölhetünk, ameddig csak akarunk. Ennek nagyon megörültem, mert a társalgás hál? Istennek így hosszabbnak ígérkezett. Mindenről mindig csak jelen id?ben, s egyes szám első személyben beszélt. Furcsa mód József Attila halálával kezdte, valahogy így: másnap lemegyek Szárszóra, s mondom a lányoknak, hogy Attila (mindig csak keresztnévén említette) temetése már nem csupán családi ügy, hanem egyenesen politikai kérdés! Temetését mi majd hatalmas tüntetéssé változtatjuk! Elmondta, hogy több mint ötezren vettek részt a költ? búcsúztatásán, felsorolta a megjelent mozgalmi vezet?ket meg a kommunista m?vészeket, akik szavaltak vagy énekelték. Szegény József Attila – gondoltam magamban - kit életében pár százan ha ismertek, a temetésére meg ezeket mozgósítottak. De fülemben csengtek Vörösmarty szavai is: „Az el nem ismert érdem h?sei, / Kiket – mid?n már meghaltak s mid?n / Ingyen tehette – csúfos háladdal / Kezdt imádni a galád világ.”

De hisz József Attilát 1933-ban szinte kiközösítették elvtársai! Körlevélben közölték az alapszervezetekkel, hogy már nem tagja a pártnak, s mindenféle kapcsolatot meg kell szakítani vele – mondtam fel a leckét, hogy továbblandítsem az emlékezésben. Á – kapta fel újra a fonalat –, e mögött nem csak az munkált, hogy Attilát fegyelmezetlennek és megbízhatatlannak tartották, s nem delegálták a Szovjet Írószövetség 1934-es kongresszusára (ahol végül is Illyés Gyula és Nagy Lajos képviselte a baloldali magyar írókat). A történet valamivel előbb kezdődött, mégpedig '31-ben, mikor a moszkvai magyar nyelv? kommunista folyóirat, a Sarló és Kalapács júniusi száma azt állította, hogy József Attila a fasiszmusban keresi a megoldást.

Cherchez la femme! Bizony, nevezett cikk mögött egy hétköznapi n?ügy is munkált. Nem nagyon kell keresgélni, mert Szántó Juditról van szó. Hogyhogy - vetettem közbe - hiszen Judit József Attila élettársa volt, Babiťshoz írott levelében egyenesen feleségeként emlegeti. Éppen ez volt a bibi – kezdett az újabb történetbe Marosán. Tudja-e elvtársam, hogy mi volt Judit el?z? neve, (tudtam,) s tudja-e, hogyan lett Szántóvá? Ezt bizony nem tudtam. Újabb cigarettára gyújtott, majd folytatta: Hát úgy, hogy a Tanácsköztársaság idején beleszerelmesedett a Munkásegyletem egyik hallgatójába, az ifjúkommunista Szántó Gyulába. Tudja – hajolt közelebb hozzám bizalmasan – ez a Szántó Gyula volt a mozgalom cs?döre. El sem tudtam képzelni, hova fog kilyukadni Marosán! A

Tanácsköztársaság leverése után átszöktek Csehszlovákiába, s '22-ben Kassán összeházasodtak. Így lett Judit Ludmannból Szántóvá. Rövidre fogva elmondta még, hogy közben gyermekük is született, de '25-ben elváltak, majd Gyula Moszkvába emigrált. Abban azért megállapodtak, hogy az idők jobbra fordultával majd újra összeházasodnak. Ezért nem vette vissza Judit a leánykori nevét! Még mindig nem értettem, hogy mi köze van e történetnek József Attila „mellzéséhez”. Tudja-e elvtársam, hogy mi volt Szántó Gyula mozgalmi s későbbi végleges neve? Nem tudtam. Hát, Hidas Antal!

Lassan kezdett összeállni a kép. Ez a bizonyos Hidas Antal volt a Moszkvában szerkesztett Sarló és Kalapács egyik f?munkatársa, aki a már emlegetett cikkben (Platformtervezet volt a címe) József Attilát egyszer?en leszociálfasisztázta. E megbélyegzésnek gyorsan híre ment a hazai mozgalmi körökben is (a lapszámokat vasutasok csempészték be az országba), s József Attila körül kezdett megfagyni a leveg?. Végre leesett a tantusz: a cikk megírásakor nem csekély szerelmi féltékenység is munkálhatott Hidas Antalban, aki nem tudta lenyelni, hogy a volt feleségével él együtt József Attila. Hidas kés?bb Moszkvában újrán?sült, Kun Béla lányát, Ágneszt vette el. Hosszabb börtönbüntetésre is ítélték (egymást adták fel akkoriban az elvtársak a Szovjetunióban), s csak 1959-ben térhetett haza.

Jó pár cigarettát elszívtunk, mire Marosán a történet végére ért. Nem is mentünk vissza a kórusversenyre, mert már tódult kifelé a nép, s ez azt jelentette, hogy megvolt az eredményhirdetés is.

Két év múlva újra találkoztunk, megismert, de már csak önmagával volt elfoglalva. A könyveir?l beszélt, mentegetve múltbéli dolgait. Utoljára '89 ?szén láttam a tévében, ? nyitotta meg az MSZMP XIV. (utolsó) kongresszusát. Az MSZP-be nem lépett át, megmaradt ortodox kommunistának.

Ozsváth Sándor - www.magyarhirlap.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: <https://twitter.com/syracuse73>. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló

